

Hoofdstuk 2

Getallen op schrift

Inleiding

Er zijn kinderen die moeite hebben met de schrijfwijze van de getallen. Tot 13, 14 gaat het nog wel, maar dan komen de problemen. Zeventien wordt geschreven als 7 1 of als 7 10. Dit is niet het omkeringsprobleem waar kinderen mee kunnen zitten (de 6 die als 9 geschreven wordt, de b-p-d verwisselen) maar onze niet zo logische uitspraak van de getallen.

In het Engels zegt men voor 136 'one hundred and thirty six': elk getal dat je uitspreekt zet je op papier en dan staan ze in de goede volgorde. Bij ons worden de tientallen pas na de eenheden uitgesproken: 'honderd zesendertig' in plaats van 'honderd dertigzes'.

Voor wat betreft het zelf opschrijven van getallen worden er op onze basisscholen twee manieren gevolgd. Bijvoorbeeld bij het getal 136:

schrijfwijze a

Je hoort 'honderd zesendertig' en je schrijft achtereenvolgens: 1 (voor honderd) ... je slaat een hokje over en dan 6, je gaat terug naar het blanco hokje tussen de 1 en de 6 en plaatst er het cijfer 3. Deze schrijfwijze gaat mee met de uitspraak.

schrijfwijze b

Je hoort 'honderd zesendertig' en je schrijft achtereenvolgens: 1 (voor honderd) ... je wacht tot het getal verder uitgesproken is en noteert dan de 3 (voor de dertig) en direct daarna de 6.

Voor beide manieren is iets te zeggen.

Zelf voel ik het meest voor de laatste manier, omdat het uitspreken van het getal sneller gebeurt dan het noteren en bij het uitspreken van het getal 136 'dertig' al klinkt voordat je de '1' op papier hebt staan. Bovendien voorkomt het verwarring bij hogere getallen (245.136 bijvoorbeeld: de 'vijfveertig duizend').

Bij menig kind verloopt het schrijven van de getallen probleemloos en dan zul je weinig van de spelletjes in dit hoofdstukje nodig hebben.

Nummer of prijs

leeftijd: onderbouw

materiaal: papier en schrijfgerei

doel: leren kijken naar geschreven getallen

het spel

Dagelijks bracht moeder Henk naar school. Dat waren momenten waarop Henk honderd uit vroeg en veel opstak. Op zekere dag vroeg moeder wat er allemaal aan de huizen te zien was. De bel en de brievenbus werden het eerste genoemd. De deuren, ramen, dakgoot volgden. Zo kwam ook het huisnummerbord in beeld. Een aantal keren bleef Henk alle huisnummerborden aanwijzen en op zeker moment 'las' moeder de nummers hardop voor. 'Dit is nummer 20 en bij de volgende deur zit het bordje met 22. Verderop komt het bordje met 24.' Thuisgekomen werd het eigen huisnummerbord bekeken en nagetekend. Henk merkte dat in een straat elk huis een eigen nummer heeft.

Ook kwam Henk te weten dat elke auto een eigen nummer heeft. Bij het tekenen van een auto bleek toen opeens het nummerbord een belangrijke plaats in te nemen en vol te staan met cijferachtige kriebels en verbindingsstreepjes.

Samen met moeder in de supermarkt riep Henk een weekje later, wijzend op de prijzen: 'Onder de pakjes staan ook nummers!'. Moeder legde uit dat het hier om geld ging en dat je dat kunt zien aan de komma in het getal. Dat was een nieuwe uitdaging: is een getal een nummer of is het de prijs van het artikel.

besluit

Bovenstaande is maar een voorbeeld hoe je met een kind als vanzelf in aanraking komt met de wereld van de geschreven getallen en hun betekenissen. Bij dit soort zaken geldt: wanneer je er als ouders zelf op let, komen de voorbeelden vanzelf in het vizier.

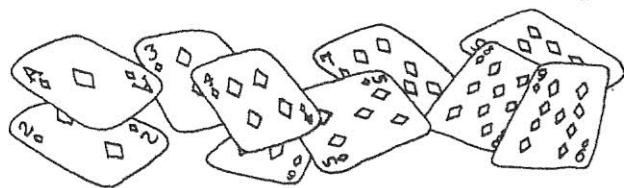
Het kaartspel

leeftijd: onderbouw
materiaal: een kaartspel of het 'padvinderkwartetspel'
doel: eenvoudige getallen sorteren

het spel

Je zit tegenover elkaar aan tafel. Midden op de tafel leg je een hele serie van dertien kaarten uit met de nummers en afbeeldingen goed zichtbaar voor je kind. Bijvoorbeeld alle harten. Begin met ze op volgorde te leggen: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, boer, vrouw, heer, aas. De overige kaarten leg je, goed geschud, omgekeerd op een stapel op tafel. Om de beurt mag je een kaart omdraaien.

De eerste kaart bepaalt de serie waarmee je speelt. Het kind trekt bijvoorbeeld klaver-4: die wordt onder de harten-4 gelegd, en het kind probeert nu alle klavers zo neer te leggen. Jij trekt als eerste ook een klaver: helaas, die serie is voor het kind, en deze kaart vormt het begin van de afvalstapel. Het kind is opnieuw aan de beurt en trekt bijvoorbeeld schoppenheer. Helaas, het spaart geen schoppen, dus deze kaart komt ook op de afvalstapel. Jij trekt nu een schoppenboer: aha, schoppen wordt jouw serie, en je legt de kaart aan jouw kant onder de hartenboer. Het kind is weer aan de beurt. Wie heeft de meeste kaarten op tafel liggen als de hele stapel is getrokken?

Variatie

Wanneer de stapel op is, wordt de afvalstapel opnieuw gebruikt. Dit net zolang tot een van beiden z'n hele serie compleet heeft. Of, als vervolg: stel het kind heeft de klaverserie waarvan het de nummers 4, 7 en boer al op tafel heeft liggen. Nu trekt het een ruiten-4... Deze kan een plaatsje krijgen onder de klaver-4. Had het een ruiten-6 getrokken, dan was die beland op de afvalstapel. Op deze wijze kun je de serie die niet gebruikt wordt (jij hebt weer de schoppenserie en de harten vormen de tafelserie) bij het spel betrekken en zorgen dat je aan het eind meer dan 13 kaarten hebt liggen.

Cijferkwartetten

leeftijd: onderbouw
materiaal: kaartspel of het 'padvinderskwartetspel'
doel: alle aandacht richten op de eerste negen cijfersymbolen

het spel

Schud de kaarten en geef vervolgens iedere deelnemer (twee tot vier deelnemers) negen kaarten. De overige kaarten vormen de 'pot'. De negen kaarten leg je open voor je neer, zodat iedereen ze zien kan. Wie aan beurt is mag kiezen: de bovenste kaart uit de pot trekken (een blinde kaart, je weet dus niet wat je dan krijgt) of een kaart van een andere speler pakken. In beide gevallen heb

je dan tien kaarten. Heb je een kaart van een ander genomen dan krijgt deze direct de bovenste kaart uit de pot, en houdt daarmee zijn totaal aantal kaarten. Als je aan de beurt bent mag je alleen een kaart van een ander pakken waarop een getal staat dat jij al

hebt. Bijvoorbeeld: heb jij schoppen-4 en harten-4, en de ander klaver-4, dan kun jij die klaver-4 nemen, terwijl die ander dan een potkaart trekt. De bedoeling is om een kwartet van vier dezelfde getallen bij elkaar te krijgen. Hoe meer kwartetten hoe beter.

variaties

- Al spelend kom je vast op andere vormen van kaartspelen waarbij de cijfers een rol spelen. Bijvoorbeeld:
- een kwartet vormen door vier op elkaar volgende getallen (5, 6, 7, 8 of 8, 9, boer, vrouw) van eenzelfde serie (dus allemaal schoppen bijvoorbeeld).
 - je hoeft niet alle kaarten neer te leggen, je mag er steeds drie in je hand verborgen houden: die kan de ander niet wegpakken.
 - spelen zonder 'pot': alle kaarten worden in het begin verdeeld. Elke speler mag om beurten een kaart van de ander pakken (in ruil voor een van zijn eigen kaarten).
 - ...het kind bedenkt na enige tijd vast ook een variatie. Probeer die rustig samen uit en bezie of het lukt of waar er problemen ontstaan. Best leuk!

